

РОЛЬ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО КАПІТАЛУ В КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ ІТ-КОМПАНІЙ

Інтелект людини завжди вважався загадкою. Завдяки інтелекту та прагненню пізнання людство отримало здобутки у вигляді польотів у космос, під'єднання до Інтернету тощо, та стрімко розвиває інформаційні технології, чим сприяє утворенню ноосфери. Сьогодні вже важко уявити світ без використання інформаційних технологій, які дозволяють спілкуватись, віддалено працювати, купувати товари в інтернет магазинах тощо. Це змінює не лише погляди на сучасне життя та його якість, а також обумовлює парадигму нового інформаційного простору, яка ґрунтується на переході людства від індустріальної до постіндустріальної економіки – економіки знань. Процес розвитку такої економіки ґрунтується на розвитку інтелектуального капіталу (ІК) та має на меті підвищення якості людського капіталу, підвищення якості життя, виробництво знань, передових технологій, інновацій і високоякісних послуг. У цьому зв'язку зростає і актуальність щодо більш ефективного використання ІК організаціями, а особливо ІТ-компаніями, результати діяльності яких безпосередньо залежать від людського капіталу – рушійної сили змін та прогресу. Цю тезу підтверджують слова дослідника знань Пітера Друкера, який писав, що «...незалежно від того, якими матеріальними ресурсами володіє система, самі по собі вони не примножуються – і держави, і фірми розвиваються енергією та інтелектом людей, що їх утворюють».

Це означає, що минули часи, коли компанії могли покладатися лише на фізичні активи (фабрики, обладнання та земля), щоб створити багатство. У сучасній економіці найціннішими активами є нематеріальні активи (патенти, торгові марки, авторські права та людський капітал). Компанії, які володіють такими активами, отримують значно більшу конкурентну перевагу, оскільки ці активи важче відтворити та скопіювати. Показовим прикладом того, наскільки більшу додану вартість вдається створити за рахунок інтелектуального капіталу на відміну від фізичного, можна побачити у наступному порівнянні.

Компанія Apple Computer, Inc. (далі Apple) має 164 тис. штатних співробітників на 2023 рік, головний офіс у місті Купертіно

(близько 61 тис. мешканців) та відома світові своїм інноваційним високотехнологічним програмним забезпеченням (ПЗ), пристроями та сервісами. При цьому Apple не має власного виробництва і виробляє свою продукцію через контрактних виробників переважно у Китаї, Тайвані, Кореї та Індії. Тобто основна діяльність Apple – це розробка ПЗ і сервісів, проєктування та дизайн нових пристроїв, їх патентування, а далі – аутсорсингове виробництво [1].

У роботі [1] зазначено, що фундаментальне переконання Apple полягає в тому, що ті, хто має найбільший досвід і знання у певній галузі, повинні мати право прийняття рішень у цій галузі. Це означає, що компанія організована навколо сфери знань, а не окремих продуктів.

Згідно звітів Apple, компанія отримала у 2022 році дохід (revenue) 394,3 млрд. дол. США, витратила на дослідження та розробки (R&D) у тому ж році 25,251 млрд. дол. США або 6,65% від доходу, а за очікуваннями експертів у 2023 році компанія збільшить їх до 7,8% [2].

Тим часом, у 2022 році сукупний річний дохід 100 найбільших компаній України становив 589 млрд. грн., що у перерахунку за курсом Нацбанку України на 31.12.2022 р. це 161,067 млрд. дол. США [3]. Тобто 100 топових підприємств України, на яких працює більше 660 тис. осіб (в 10 разів більш ніж мешканців у Купертіно), разом за 2022 рік зі всіх підприємств генерують сукупний дохід (не прибуток), що дорівнює лише близько 40,84% доходу Apple.

Вплив на економіку лише однієї такої компанії як Apple настільки значний, що лише від запуску магазину додатків App Store менш ніж за 10 років побудовано окрему індустрію, що створила понад 1,5 млн. робочих місць у США та заробила понад 16 млрд. дол. США для розробників.

Викладене дозволяє зробити висновок, що зростання ролі інтелектуального капіталу змістило фокус з фізичних активів на активи, засновані на знаннях, які все більше стають рушійною силою економічного зростання та інновацій.

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ПОСИЛАННЯ

1. How Apple Is Organized for Innovation. URL: <https://hbr.org/2020/11/how-apple-is-organized-for-innovation> (дата звернення 25.12.2023).
2. Apple Reports Fourth Quarter Results. URL: <https://www.apple.com/newsroom/2022/10/apple-reports-fourth-quarter-results/> (дата звернення 25.12.2023).
3. Держава, Ахметов та інші: хто контролює 100 найбільших

компаній України. URL: <https://thepage.ua/ua/economy/top-100-najbilshih-kompanij-ukrayini-u-2022-roci> (дата звернення 25.12.2023).

УДК 004.05

Стратонов А. О., Болюбаи Н. М.

*Чорноморський національний університет ім. Петра Могили,
м. Миколаїв, Україна*

ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА СИСТЕМА РОЗПОДІЛУ ГУМАНІТАРНОЇ ДОПОМОГИ

Бурхливі темпи інформатизації сучасного суспільства супроводжуються впровадженням цифрових технологій в усі сфери оточуючої дійсності та у сферу обліку і розподілу гуманітарної допомоги зокрема. Обсяги гуманітарної допомоги різко зросли в умовах ведення воєнних дій на території країни й охоплюють велику кількість волонтерів, громадських вітчизняних та міжнародних організацій і благодійних фондів. Різко зросла потреба оперативного надходження допомоги тим, хто її потребує. Вирішення цієї проблеми обумовлює необхідність створення інформаційних систем для покращення прогнозування попиту та керування ланцюгами постачання і розподілу гуманітарної допомоги [1, 2].

Гуманітарна допомога надається під час надзвичайних ситуацій і криз та спрямована на забезпечення порятунку життя людей і задоволення їх основних потреб у воді, їжі, проживанні, гігієні та медичній допомозі. На рівні держави на початок 2024 року в Україні розроблено вебплатформу Aidmonitor.org яка почала впроваджуватися для контролю за наданням та розподілом гуманітарної допомоги міжнародними донорськими організаціями. Однак є проблема у налагодженні узгодженої взаємодії волонтерів із особами, які проживають безпосередньо у прифронтових територіях та оптимальному механізмі розподілу допомоги.

Метою роботи є розробка вебзастосунку, який здійснює аналіз даних стосовно осіб, які потребують гуманітарної допомоги, та забезпечує необхідний до виявлених тенденцій розподіл наявних ресурсів.

Збір даних у гуманітарному секторі у зонах ведення бойових дій є складним завданням. У вебзастосунку передбачена можливість завантаження інформації про потреби осіб, які потребують допомоги. У процесі роботи системи здійснюється накопичення даних та їх кластерний аналіз для виявлення пріоритетів розподілу ресурсів,